

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра всесвітньої історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія країн Азії і Африки в нові і новітні часи

Освітня програма «Середня освіта (Історія)» першого (бакалаврського) рівня

Спеціальність 014 (за предметними спеціальностями)

Предметна спеціальність 014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
всесвітньої історії
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія країн Азії і Африки в нові і новітні часи
Викладач (-і)	Марущенко Олександр Володимирович, канд. іст. наук, доцент.
Контактний телефон викладача	0661762525
Е-mail викладача	oleksandr.marushchenko@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	<u> 3 </u> кредити ЄКТС, <u> 90 </u> год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	За графіком
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>“Історія країн Азії і Африки в нові і новітні часи” є нормативним курсом передбаченим навчальною програмою, затвердженою до виконання МОН України для здобуття кваліфікаційного рівня бакалавр зі спеціальності “014 “Середня освіта (Історія та громадянська освіта)”. Програма курсу є складовою частиною державного екзамену для студентів, які завершують навчання за рівнем бакалавра історії.</p> <p>Даний курс передбачає короткий і змістовний аналіз схеми підготовки студентів згідно навчальної програми з курсу “Історія країн Азії і Африки в нові і новітні часи”. Лекційні та семінарські заняття допоможуть студентам глибше засвоїти вузлові питання історичного розвитку народів цих регіонів, ознайомитися з джерелами та історіографією. На семінарських заняттях студенти оволодівають основами наукового дослідження, навчаються самостійно оцінювати історичні події, висловлювати і аргументувати власні думки.</p> <p>“Історія країн Азії і Африки в нові і новітні часи” - це дисципліна, яка вивчає політичні, соціокультурні, економічні процеси в даних регіонах у конкретних формах і просторово-часових вимірах. Важливою особливістю курсу є те, що він зорієнтований на засвоєння і застосування студентами спеціальності «Середня освіта. (Історія та громадянська освіта)» теоретичних знань з нової і новітньої історії країн Сходу, усвідомлених умінь і навичок, необхідних для роботи в навчальних закладах системи середньої освіти.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою дисципліни “Історія країн Азії і Африки в нові і новітні часи” є всебічне вивчення минулого цих регіонів, виявлення місця і ролі країн Сходу у всесвітньо-історичному процесі, внеску їх держав і народів у розвиток світової культури, з'ясування причин колоніального поневолення країн традиційного Сходу, об'єктивне визначення впливу колоніалізму на соціально-економічний і політичний розвиток колоній, особливості еволюції постколоніального світу, сучасне становище країн Азії і Африки в умовах глобалізації, а також ті суспільні процеси, що в них відбуваються сьогодні. Значна увага приділятиметься аналізу місця країн цих регіонів у шкільному курсі всесвітньої історії. Основними завданнями вивчення дисципліни і “Історія країн Азії і Африки в нові і новітні часи” є виявлення специфіки</p>	

історичного процесу на Сході, цивілізаційних особливостей розвитку країн і народів Азії і Африки, взаємозв'язку і взаємозалежності їх історичної еволюції, визначення їх місця в загальноісторичному процесі людства, узагальнення величезного проблемно-теоретичного і фактологічного матеріалу, використання цивілізаційного культурного і релігійного спадку цивілізацій Сходу в навчально-виховному процесі в закладах системи середньої освіти, а також з'ясування модерних підходів до вивчення нової і новітньої історії країн Азії і Африки, що намітилися в сучасній орієнталістиці.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що потребують інтеграції знань і прийняття рішень у практиці викладання історії і суспільствознавчих предметів у навчальних закладах середньої освіти та у процесі навчання за спеціальністю, що передбачає застосування теорій та методів професійно спрямованих наук і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально виховного процесу в основній (базовій) середній школі.

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність письмово й усно спілкуватися (комунікувати) українською – державною мовою; здатність реагувати мовними засобами на повний спектр соціальних і культурних явищ – у навчанні і на практиці.

ЗК 4. Наукове розуміння природи і сучасних технологій, а також здатність застосовувати його в практичній діяльності; здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Фахові компетентності спеціальності

ФК 1. Наявність системи знань із вітчизняної і всесвітньої історії, необхідної для роботи в навчальних закладах загальної середньої освіти.

ФК 3. Здатність володіти категоріально-понятійним апаратом, хронологією та науковою періодизацією.

ФК 6. Здатність усвідомлювати та інтерпретувати вивчене, аналізувати і систематизувати, порівнювати і формувати й науково аргументувати власну позицію, брати активну участь у дискусіях.

ФК 12. Здатність оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції в Україні та світі, аналізувати та оцінювати проблеми у сфері освіти, визначати сприятливі умови для її прискореного інноваційного розвитку, що дозволить в умовах неповної (недостатньої) інформації інтегрувати знання для розв'язання суспільно важливих та особистих проблем.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Володіти ґрунтовними знаннями з вітчизняної і всесвітньої історії, необхідними для роботи в навчальних закладах середньої освіти.

ПРН 3. Знати термінологію та наукову періодизацію фахових предметів.

ПРН 8. Вміти аналізувати, синтезувати, порівнювати історичну інформацію, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.

ПРН 9. Розуміти та інтерпретувати вивчений матеріал у вербальній і невербальній формах різного обсягу й складності, дотримуючись норм української літературної норми і вимог до написання наукових та навчальних текстів.

ПРН 18. Оцінювати, пояснювати та аналізувати суспільні явища, процеси і тенденції в Україні та світі, освітні проблеми, пропонувати способи їх розв'язання, що дозволить в умовах неповної (недостатньої) інформації інтегрувати знання для розв'язання власних та суспільних проблем.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

лекції	24
семінарські заняття / практичні / лабораторні	36
самостійна робота	30

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
7	014 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)	4	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Вступ до курсу.	2	2	
Тема 2. Китай у XVII - наприкінці XIX ст. Повстання тайпінів.	2	2	3
Тема 3. Японія у XVII – наприкінці XIX ст. «Революція Мейдзі».	2	2	3
Тема 4. Корея в XVII - наприкінці XIX ст.		2	3
Тема 5. Країни Південно-Східної Азії в XVII - наприкінці XIX ст.		2	3
Тема 6. Індія у XVII – наприкінці XIX ст. Національне повстання 1857-1859 рр.	2	2	3
Тема 7. Афганістан в XVII – наприкінці XIX ст.		2	3
Тема 8. Іран у XVII – наприкінці XIX ст. Бабідські повстання.		2	3
Тема 9. Османська імперія у XVII – наприкінці XIX ст. Танзимат.	2	2	3
Тема 10. Арабські країни у XVII – наприкінці XIX ст.		2	3

Тема 11. Тропічна і Південна Африка у XVII – наприкінці XIX ст.	2		3
Тема 12. Китай у XX – першій чверті XXI ст.	2	2	3
Тема 13. Японія у XX – першій чверті XXI ст.	2	2	3
Тема 14. Корея у XX – першій чверті XXI ст.		2	3
Тема 15. Країни Індокитайського півострова і Південно-Східної Азії у XX – першій чверті XXI ст.		2	3
Тема 16. Індія у XX – першій чверті XXI ст.	2	2	3
Тема 17. Афганістан у XX – першій чверті XXI ст.		2	3
Тема 18. Іран у XX – першій чверті XXI ст.	2	2	3
Тема 19. Туреччина у XX – першій чверті XXI ст.	2	2	3
Тема 20. Арабські країни у XX – першій чверті XXI ст.		2	3
Тема 21. Тропічна і Південна Африка у XX – першій чверті XXI ст.	2		3
Разом	24	36	30

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Критерії поточного оцінювання:</p> <p>Відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника та Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника знання оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями:</p> <ul style="list-style-type: none"> – «відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок; – «добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних
---	--

	<p>неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;</p> <p>– «задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;</p> <p>– «незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.</p>
Вимоги до письмових робіт	Проводяться у тестовому режимі в системі дистанційного навчання університету. Оцінюються за 100-бальною шкалою.
Семінарські заняття	Оцінювання роботи здійснюється за стобальною шкалою. При поточному контролі оцінюються: систематичність роботи на практичних заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, активність при обговоренні питань, самостійне опрацювання тем, виконання індивідуальних завдань, контрольних (тестових) робіт. Отримані «незадовільні» оцінки відпрацьовуються в обов'язковому порядку, але враховуються при додаванні оцінок і входять у загальну кількість отриманих оцінок.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання всіх форм роботи, відсутність негативних оцінок, невідпрацьованих пропущених занять. Допуск до екзамену передбачає набрання балів у діапазоні 26-50 балів
Підсумковий контроль	<p>Форма контролю – екзамен.</p> <p>Форма задачі комбінована.</p> <p>Підсумкова оцінка виставляється студенту за сумою двох складових: результатів поточного семестрового оцінювання та результатів екзамену.</p> <p>Екзамен проводиться у комбінованій формі: письмової екзаменаційної аудиторної роботи (25 балів) і результатів екзаменаційного тестування (25 балів).</p> <p>Структура екзаменаційної роботи: 2 завдання, що передбачають розширений варіант відповіді на проблемні питання (по 10 балів кожне) і 5 конкретних запитань на пояснення термінів та характеристику історичних постатей (по одному білу за правильну відповідь).</p>
7. Політика навчальної дисципліни	
<p>Контрольні роботи проводяться у формі тестування в електронній дистанційній системі https://d-learn.pnu.edu.ua</p> <p>Академічна доброчесність: Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: Ознайомитися з даними положеннями можна за</p>	

посиланням: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

Відвідування занять обов'язкове. У випадку пропуску відпрацьовується тема пропущеного заняття у визначені час та спосіб (конспект підготовки, усна співбесіда, тестування)

Неформальна освіта: вітається проходження навчальних курсів в з використанням різних освітніх платформ. Зараховуються, як підсумковий контроль, результати онлайн курсів на платформах Coursera, Prometheus, EdEra, які відповідають програмі навчальної дисципліни.

8. Рекомендована література

Обов'язкова

- Висоцький О., Ставченко С. Африканістика: курс лекцій. Дніпро: Інновація, 2024.
- Головченко В., Кравчук О. Країнознавство: Азія, Африка, Латинська Америка, Австралія і Океанія: навчальний посібник. К., Нічлава, 2006.
- Головченко В.І., Рубель В.А. Нова історія Азії та Африки: колоніальний Схід (кінець ХІХ — друга третина ХХ ст.). - К.: Либідь, 2010.
- Городня Н. Історія країн Азії і Африки у ХХ столітті. Курс лекцій. К., 2023 (електронна версія)
- Дорошко М.С. Країнознавство. Країни СНД і Балтії: Навчальний посібник. Чернівці: Книги-ХХІ, 2008.
- Ігнат'єв П.М. Геополітичні та геоекономічні інтереси у світовій політиці: Підручник. Чернівці-Київ: Книги-ХХІ, 2014.
- Ігнат'єв П.М. Країнознавство. Країни Азії: Навчальний посібник, Чернівці: Книги-ХХІ, 2006.
- Історія в термінах і поняттях: довідник: Навч. посіб. Вишгород: ПП Сергійчук М.І., 2014.
- Кириченко В.П. Нова історія країн Азії, Африки та Латинської Амери. - К.: Либідь, 2012.
- Козицький А.М. Геноцид та політика масового винищення цивільного населення у ХХ ст. (причини, особливості наслідки): Навч. посіб. Львів: Літопис, 2012.
- Козицький А.М. Новітня історія Азії та Африки. Посібник для студентів. Львів. Афіша, 2003.
- Козицький Андрій. Новітня історія країн Азії та Африки (1918-1999). Курс лекцій. Львів. Афіша, 2000.
- Колоніалізм в історії країн Сходу (Актуальні проблеми вивчення). Навчально-методичний посібник/ Упор. О.Ковальков. Кіровоград: КДПУ ім. В.Винниченка, 2014.
- Країнознавство: підручник. К.: Знання, 2012.
- Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000 роки): Підручник. К.: Либідь, 2001.
- Міжнародні відносини та світова політика: підручник. К.: Київський університет, 2010.
- Орлова Т.В. Всесвітня історія. Історія цивілізацій: навч. посіб. К.: Знання, 2012.
- Орлова Т.В. Історія нових незалежних держав: Postsovieticum: навч. посіб. К.: Знання, 2010.
- Орлова Т.В. Історія сучасного світу (ХV – ХХІ століття): Навч. посіб. К.: Вікар, 2008.
- Орлова Т.В. Сучасна політична історія країн світу: навч. посіб. К.: Знання, 2013.
- Поп Ю.І. Нова історія країн Азії і Африки (ХVІ- поч. ХХ ст.). - К.: Академія, 2012.
- Регіоназнавство: підручник. К.:Укрбланковидав, 2017.
- Рубель В.А. Нова історія Азії та Африки: Пост середньовічний Схід (ХVІІІ - друга половина ХІХ ст.).- Київ: Либідь, 2007.
- Світова історія ХХ століття. Енциклопедичний словник. Львів: Літопис, 2008.
- Світова історія ХХ-ХХІ століття. Енциклопедичний словник. Львів: Літопис, 2020.
- Сергійчук І.М. Китай у нові та новітні часи: Практикум: Навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2006.
- Сергійчук І.М. Новітня історія країн Азії та Африки (1918 – кінець ХХ ст.): Навч. посіб. Суми:

Університетська книга, 2002.

Додаткова

- Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її геостратегічні імперативи. Харків: Фабула, 2025.
- Борділовська О. Республіка Індія у пошуках власного шляху. К.: Інститут міжнародних відносин, 2004.
- Борділовська О.А. Зовнішня політика Республіки Індія (1991-2008 рр.). К.: Київський університет, 2009.
- Борділовська О.А. Індія і Пакистан: інтелектуальна історія розлучення. К.: Київський університет, 2018.
- Геополітика: енциклопедія. К.: Знання України, 2013.
- Городня Н. Східна Азія у зовнішній політиці США (1989-2013 рр.). К.: Прінт-Сервіс, 2014.
- Ігнат'єв П.М. Індія на шляху до лідерства в Південній Азії. Чернівці: Книги-XXI, 2006.
- Ігнат'єв П.М. Країни Азії: особливості культури та побуту. Чернівці: Книги – XXI, 2011.
- Ігнат'єв П.М. Пакистан: від деколонізації Британської Індії до сьогодення. Чернівці: Книги-XXI, 2014.
- Ігнат'єв П.М. Шрі-Ланка: країнознавчий портрет. Чернівці: Книги-XXI, 2009.
- Кіссінджер Г. Дипломатія. К.: КМ-БУКС, 2021.
- Ковальков О. Афганістан у зовнішній політиці радянської Росії/СРСР. 1919-1978. Кропивницький, 2018.
- Ковальков О. СРСР в Афганістані (1978-1991 рр.): остання спроба експорту соціалізму. Харків, 2021.
- Країни Азії та Африки (XX – поч. XXI ст.): Біографічний довідник/Упор. О.Ковальков. Кропивницький, 2022.
- Пророченко Н.О. Туреччина: історія, культура, географія. Навч. посіб. К.: Світ знань, 2005.
- Українська дипломатична енциклопедія: У 5 т. Харків: Фоліо, 2013.
- Українська дипломатична енциклопедія: у 2 т. К.: Знання України, 2004.
- Український дипломатичний словник. К.: Знання, 2014.
- Український дипломатичний словник. Львів, Світ, 2011.

Викладач доц.. Марущенко О.В.